NOVICE
kmetijskih, obertnijskih in narodskih rečí.

Novíce izhajajo v Ljubljani vsak teden dvakrat, namreč v sredo in saboto.

Odgovorni vrednik **Dr. Janez Bleiweis.**

Veljajo za celo leto po pošti 4 fl., scer 3 fl., za pol leta 2 fl. po pošti, scer 1 fl. 30 kr.

Tečaj XI. V saboto 1. oktobra 1853. *List 79.*

Gospodarske skušnje.

(*Skušnje o grojzdni bolezni*) naznanja iz Štajarskega ondašnji časnik kmetijske družbe, iz kterih važniši rečí povzamemo. Vredništvo modro opominja vinorejce, da naj zvesto pazijo in zvedbe na znanje dajejo: kje, kako in kdaj se prikazuje bolezin, ker to je pervo, da lastnosti bolezni spoznamo; potem še le in iz veliko tacih zvédb se bojo dali vzroki njeni in pripomočki znajti. V brajde se naj raji prikrade tertja bolezin, in bolj ko so terte na soncu in poleg zida pod strešjem, raji jih napada. Štajarski vinorejic meni, čeravno terta potrebuje le celó malo mokrote (vlage), ker vino je stanoviten sovražnik vode, ji vendar prevelika suša o tisti dôbi škodje, ko se več soka v nji izdeluje in ko se terde jagode imajo mečiti. Ako takrat nima potrebne moče, ne more zoriti, tedaj začnè vneti, se zgèrbi, in kakor umirajoče truplo zapade plesnjivosti itd. To preobilno sušo od tert odverniti, so začeli nekteri vinorejci (tudi v vertu kmetijske družbe v Gradcu so to skusili) terte pridno z vodo polivati, in že bolehno grojzdje se je spet zboljšalo in zdravo ostalo. Se vè da polivanje tert v celem nogradu je malokterikrat mogoče. Škropenje z žvepléno vodo in apnénico ni nikjer nič pomagalo.

Dalje so skušnje učile, da so terte toliko bolj bolezni podveržene bile, kolikor višji in stareji so bile, — kolikor bolj jih je odkrite od perja sonce prepekalo; v teški poverh s skorjo pokriti zemlji so terte bolj bolehale, kakor v rahli, ker taka močo lože skoz sé spuša. Terte na brajdah pokrivati s košatimi vejami, je ohranilo terto zdravo. Pozneji plemena, posebno Trolingar, muškat in šilher (Wildbacher) so bolezni veliko bolj podveržene od zgodnjih. Na ravno tisti terti so bili nekteri grojzdi bolni, nekteri popolnoma zdravi, zlasti taki, ki so bolj zdolej proti zemlji viseli. Če je nograd s tertami gosto zasajen, je bolezni bolj obvarovan bil, morebiti zato, ker se zemlja ne more popolnoma izsušiti. Škodljivo je tersju perje oberati. Če se je terda skorja po zemlji naredila, naj se berž okoplje.

(*Zoper kugo, ktera med perutnino v več krajih hudo razsaja*), so se s soljo vred roštane brinjeve jagode in med pičo bolne živali pomešane, tù in tam koristne poterdile. (Kaj pa, če žival več ne jé?)

(*Čbele so tudi za sadjorejo koristne*). Čbela pomnožuje rodovitnost vsih koristnih rastlín, zato ker polajša oplodenje njihovega cvetja. Sadni vert, v kterem ali blizo kterega čbelnjak stojí, bo vselej več sadja imel, kakor ravno tak pa dejlеč od čbel preč. Marsikteremu sadjorejcu so že pridne čbelice k obilnišemu sadnemu pridelku pripomogle, brez da bi bil za to vedil.

Zlate pravíla za kmetovavce.

(Spisal K. Fišer, fajmošter.)

(Konec.)

6. *Ne bodi skop, kjer ni treba.*

Skopost ondi, kjer je ni treba, je le škoda. Ne bodi skop proti svojim poslom ali delavcom. Sej boš zavoljo tega le ti škodo terpel. Slabo ti bodo delali, škodovali pa, kjer bodo le mogli, ali saj škode ne overali, kjer bi jo zamogli. Daj raji pridnemu delavcu en groš več in bolji hrano; desetérikrat ti bode povernil; posebno ob žetvi je na to paziti, kjer se mora pridniši in delj časa delati, da se žito prej in brez škode pod streho spravi. — Ne bodi skop pri napravi dobrega orodja, z dobrim orodjem vsak raji dela, se več opravi, in delo je tudi boljši. Z dobrim drevésom boš svoje njive boljši preoral, kakor s slabim, in živina ne bo toliko terpela. — Ne bodi skop pri živinski klaji. Dobro rejena živina ti več dobička donaša, kaker na pol lačna. Ako rediš svojo živino dovoljno, ti ne gré piča v zgubo; zametuješ pa še to, kar ji pokladaš, če jo slabo in le na pol redíš. Na pol storjeno ne veljá nikjer nič.

7. *Bodi zjutrej pervi na nogah, zvečer pojdi poslednji spat.*

Ako tega še storiti nemoreš, nisi še ne pravi hišnik, ne pravi gospodar. Ravno zjutrej in pozno zvečer je treba pri umnem gospodarstvu nar bolj paziti, da se kaj narobe ne naredí. Ako tako ravnaš, boš marsikaj nerodnega pri druzih, pri sebi pa večkrat kako škodo zabranil in ovèrl.

8. *Počni vse o pravi dôbi, in ne zanemarjaj pri kmetijstvu dela o pravem času.*

Leto berž mine; mine spomlad, poletje, jesen in zima, in ž njim preteče ravno tako urno tudi stanovitni krog kmetijskih opravkov. Pri kmetijstvu ima vsako delo svoj čas, in se mora le takrat, ne pa drugikrat opraviti; drugikrat bi se le slabo, ali pa celó ne dalo opraviti. Dostikrat se mora delo hititi, včasih pa tudi odložiti. Zato pazi skerbno, da ne zanemarjaš pravega časa. Vsaka zanemara ti zná škodovati. Ti si nemoreš ne časa ne vremena odmeriti, kakoršnega bi rad; vzeti moraš, kakor pride. Zato pa tudi glej in čuj, da ne zanemarjaš vgodne dôbe in ne zamudiš pravega časa, in nevgodnega ne porabiš. Hudi nasledki radi pridejo.

9. Bolji je, da imaš menj pa dobro rejene, kakor pa veliko in slabo rejene živine.

Tudi pri živinoreji veljá stari prigovor: „Obračaj plajš po vetru“. Tukaj je govor od piče. Marsikdo si je sam kriv, ako ima premalo piče. Ni ti v dobiček, pa tudi v hvalo ne, ako imaš več živine kakor pa piče (kerme). Neumno bi bilo, ako se s sedmérimi suhimi kravami bahaš proti svojemu sosedu, kteri jih ima le petéro, pa dobro rejenih. Idi in primeri mléko od svojih sedmérih krav z dobroto in mero sosédovih krav in kmali se boš prepričal, da si na krivi poti. Ali pa pokliči pravičnega mesarja, da bo tvoje krave in pa sosedove cenil, in sopet boš v svojo lastno škodo zvedil, da tvojih sedmérih krav ni toliko vredno kot unih sosedovih petéro. Poglej gnojnišče sosedovo in svoje, tudi tukaj boš velik razloček zapazil, da je sosedovo veliko več vredno od tvojega.

10. Ne daj gnojnice brez koristi odtekati.

Ptuji tičjek „guano“ je dober gnoj, toda drag. Gnojnica je tekoč guano, ktere ti ni treba drago plačevati. Tožiš, da nimaš gnoja, in nar boljšega ne porabiš, kakor mu gré. Pomisli, koliko več gnoja bi lahko vsako leto pripravil, glej, koliko se ga pri tvojem kmetovanji vsako leto pokvari in pogubí! Pri gnoji začni umniši gospodariti, -- boš vidil, da si boš kmalo opomogel!

Narava je učiteljca človekova v dobrem in hudobnem.

(Konec.)

Podajmo se še enkrat v tamoto puščav in divjih gojzdov, kjer bivajo preproste ljudstva. Moritev in klanje tù neprenehoma divjá v grozni samoti! Sinek zapuščenega gojzda, Indianec, je zvest obraz divjega prebivališča. Kamorkoli se ozrè, vidi stvarí v vednem vojnem razporu. Ni čuda, da to, kar vidi, mu je izgled, po kterem se tolikanj bolj ravná, na kolikor nižji stopnji je duh njegov. Zatorej kolje človek človeka, kakor zver zveríno, — zato je v vedni vojski s sosedom svojim. Zares je ročno zapazil v tem vso grozovitost narave! On, ki se vsak trenutek ima bati, da ga iz skritega berloga ne napade kervožejni jaguar ali strupena kača, postane sam jaguar in kača, da morí svojega brata. Ob Orinoku prebiva gerdo ljudstvo Otomakov in Jarurov — izveržek človeštva — kakor Humboldt pravi, sovražno kmetijstvu, vživaje le mravlje, smolo in pèrst. Z nepopisljivim poželjenjem pijejo tudi nekteri narodi kri pobitih sovražnikov svojih. Nič boljši niso kakor kervoločni ris. Drugi morijo brez orožja na videz in vendar so vedno pripravljeni za mor svojega brata, da mu strašni strup „urari“ imenovan in pod palcovim nohtom skrit, vtisnejo kamor bodi v truplo. Opominjajo nas oni na strupeno kačo klopotačo, ki biva v divjem gojzdu Savanskem. Al se smemo tedaj čuditi, da preprosti človek vedno grozovite izglede pred očmí, razmesarja vjetega sovražnika in ga sné? Zver njegovega gojzda mu je dan na dan učiteljca o tem! Ko je nek popotnik v Brasilii take pesjáne vprašal po vzroku toliko grozovite sile, da človek človeka jé? je dobil odgovor: „je vendar boljši snéden biti, kakor brez prida sognjiti“. In zakaj naši topovi tisuč in tisuč nedolžnih ljudí pomoré v vojskah? Ozrimo se na nebo, — kak strele švigajo, in grom in tresk razsaja, ki požiga poslopja in kar najde v njih, — ali ni to izgled, po kterem se je perva vojska osnovala? Vendar kak napčno je razumel človek naravo! Divja zver morí, da se nasiti in si gasí vrojeno žejo po kervi — le človek morí iz peklenskega míka! Tako razločuje slavni pesnik morjenje človeka od morjenja zverine.

Divji pervotni gojzd nam dajè še drug izgled v rastlinstvu, iz kterega vidimo, da je narava učiteljca tudi hudobnega, ako je človek prav ne razume. Menimo neko pleme brasilianske smokve (fige), ki se „cipo matador“ ali morivna ovijavka imenuje. Burmeister nam nje rast grozepolno popisuje. Ovija se ta rastlina po gojzdnih drevesih tako terdo, da huda stiska overa sokotók v objetem drevésu tako dolgo, dokler mu ne vsahne krona in veja za vejo ne odpade. Tako stojite te drevési — živo objema mertvo, dokler tudi ono ne pogine. Zadušeno drevó začnè hitro gnjiti, se zgrudi; zadušivka še kakor pošast molí, kar more, svoje veje kviško,—ali deblo je podporo zgubilo, začnè tudi sahniti in umerje. Ali ni to divjim Brasiliancom izgled prekanljivega kovarstva, prave zvijaške prijaznosti, potuhnjene zlobe? Toda divji Brasilianec prezrè v tem izgledu pravi namen narave. Morivna smokva je tako vstvarjena, da rast in živež le najde v ti zvijači, — človek pa nima iskati obstanja svojega v zatiranju in moritvi bližnjega. Narava ni terdoserčna v svojem notranjem bitstvu, — le človek tolmači njeno ravnanje po svojih nagibih in svojih mislih.

Če tedaj mislimo nespodobnost in hudobnost najti v naravi, smo jo le napčno razumeli. Čista, mila in brez madeža stojí ona pred nami — čudopolno delo neskončno modrega in dobrotljivega Stvarnika, ki na svetu ni ničesar napčno vstvaril. Le človek je kriv, ako mu popolnomost je učiteljca napčnosti! (Po „Natur“.)

Življenje slavnih Slovanov.

XXII.

Jan Svatopluk Presl.

△ Slavni natoroznanski pisavec, dohtar zdravstva in učenik natoroznanstva v vseučilišču Pražkem Jan Svatopluk Presl se je rodil v zlatem Pragu *) 4. septembra 1791 v starem mestu v ravno tisti hiši (štev. 470), v kteri je po 57 letih in 5 mescih (6. februarja 1849) zaslužno življenje sklenul. Oče, iglar in meščan Pražki, ga je bil svojemu rokodelstvu namenil. Modra zvijača materna pa reši natori iskrenega premišljevavca, znanstvu prekrasen cvet. Mati je namreč očetu djala, da je sinek za rokodelski nauk še preslab in pregovorí očeta, da sinka poprej v šolo pošilja. Ali komaj stopi mladeneč v tretjo latinsko šolo, mu oče umrè, in rokodelstva ni nihče več v misel vzel.

Mladi dobroglavi Presl se je vedno pridno pridno učil. Ker se mu sčasoma natoroznanstvo posebno priljubi, in ker je še učenec modroznanstva z velikim veseljem različne zeli in živalice v znanstveni namen nabiral, mu je pametna mati dovolila, se za zdravnika učiti.

Dokler se je težkih naukov za prihodnji stan marljivo učil, je hodil tudi z mlajšim tudi slavno znanim bratom Karlom Boživojem v znanstveni namen zeliš in živalic iskat. Pri tem opravilu je pomagal svetovaje in delaje iskrenima, nauka žejnima mladenčama, obema na preveliko korist učeni rastlinoznanec V. B. Seidl.

Ondaj sta našla nekega dné pridna brata neko zel, ki je ni tudi učeni Seidl poznal. Še le po dolgem pregledavanju in preiskavanju se je uveril, da ni bila še nikjer popisana, in ji potem novo ime dal **).

Kmali po tej zgodbi (sušca mesca 1812) sta začela brata Preslna svoje nabrane in lepo posušene zeli na svetlo dajati ***). V šestih tednih je bilo šest zvezkov razposlanih.

*) Kakor so nadeli nekdaj Ljubljani „bela“ Ljubljana, tako so tudi Pragu „zlati“ Prag.

**) Coleantus subtilis.

***) Pod imenom: Vegetabilia cryptogamia boemica exsiccata. Pis.

Leta 1816 se je podvergel Jan. S. Presl težki poskušnji za zdravnika, ktero je izverstno prestal. Še tistega leta so mu dodelili dohtorstvo zdravstva.

Že poprejšnje leto 1815 — zadnje leto, dokler je še v šolo hodil, je bil nalogo za podelitev stolice natoroznanske in umetnijske (tehnologijske) Levovske jako dobro izdelal.

Berž potem, ko so ga bili za dohtorja napravili, ga vzame učenik F. Berger za pomočnika pri nauku živalstva in rudninstva v vseučilišču Pražkem. To službo je opravljal Presl marljivo in slavno dvé leti.

Leta 1818 je dobil službo pravega učenika živalstva in rudninstva v Holomucu (Olmütz), po smerti Bergerjevi (l. 1819) pa njegovo službo v Pragu l. 1820. Tako se je učenemu možu serčna želja izpolnila. Pozimi leta 1821 je začel v vseučilišču Pražkem učiti in je učil 28 let s preveliko marljivostjo na velik dobiček svojim učencom, kterih je zmirom obilno imel. Z zadnjo službo so mu tudi izročili na skerb vse natoroznanske nabire vseučilišča in natoroznanskega hrama, ki je bil ondaj precej reven. Da ima zdaj vseučilišče Pražko lepo nabiro žival, za to gré hvala le 20letni neutrujeni marljivosti Preslnovi.

Presl je popotoval na deržavne stroške po Italii do Napolitanskega, po Švajcarskem, po Tiroljskem, Štajarskem, Krajnskem, Ogerskem, Poljskem, Pruskem in po drugih krajih povsod imenitne reči za imenovano nabiro vseučilišča Pražkega skupljevaje. Tudi je izprosil veliko žival iz c. kr. dvorne nabire Dunajske.

Pa ne le natoroznanstvo je slavni mož po Českem razširjal in plodil, — verli rodoljub je skerbel tudi za povzdigo pismenosti domače (česke) na vso moč. Od leta 1818 do 1819, — ravno ondaj, ko so se Čehi za napravo domače znamenitnice poganjali, je živelo v Pragu več za česko pismenost unetih učencov, ki so se združili, da bi tudi znanstvene reči po češki pisane na svetlo dajali in tako svetu pokazovali, da je tudi češki jezik za znanstvene reči pripraven.

Temu društvu se je pridružil z bratom svojim Karlom Boživojem in z drugimi mladimi domoljubi tudi J. S. Presl. Od kraja so hotli iskreni mladenči v Pragu slovansko akademijo (učeno družbo) osnovati. Ker pa te reči za leto in dan niso mogli dognati, so začeli l. 1821 iz namena zgoraj v misel vzetega časopisa „Krok“ izdavati. Tedaj je počel tudi Presl v českem jeziku sostavljati svojega slavnega „rastlinarja“ (rostlinař), to je, bukve, v kterih se zeli znanstveno popisujejo. Kako težko je bilo ondaj kaj takega po češki pisati, mi ni treba praviti. Pri vsem tem ga je Presl po svoji natoro- in jezikoznanski učenosti izverstno izdelal. Posebno domoljubje ga je pri tem spodbujalo.

Razun imenovanega slovečega rastlinarja je spisal verli učeni Slovan še veliko drugih imenitnih reči po češki in latinski, posebno rastlinoznanskih. Naj imenitnejši izmed teh spisov so: Rostlinař pro lékaře, hojice, hospodaře, lesniky, umělce, řemeslniky a vychovatele, — „Krok“ (veřejny spis všenaucny), ki ga je s pomočjo mnogo učenih domoljubov na svetlo dajal (1821—40. 13 zvezkov), — „Flora čechica“, — „deliciae pragenses, historiam naturalem spectantes“, — „lučba skusna“, — „obširné prostonarodni učení o řemeslech a umělostech cili technologie vseobecna“ (prestavil po Popetovi), — „nevostopis cili mineralogie“, — „všeobecny rostlinopis cili popsaní rostlín“, — „počatkove rostlinoslovi.

S temi deli si je Presl o tolikih overah veliko slavo zaslužil. Presl si je moral skoraj vse imenstvo stvarjati. Vendar mu je pri tem močno pomagala znanost jezika ruskega, poljskega in jugoslovanskega. Njegovi spisi znašajo nad 500 natisnjenih pol. Po smerti njegovi so našli besednjak ali slovnik umetnijski, zemljopis in več natoroznanskih napiskov.

Tovarš družbe česke za nauke je hodil Presl pridno v zbore natoro- in jezikoznanske, v kterih je imenitne reči razlagal. Ravno tako delaven je bil Presl družbenik českega muzeuma in je s Palackim, Šafaříkom, Jungmanom in Hankatom naj več pripomogel, da so l. 1831 matico česko napravili. Z vsemi svojimi velikimi zaslugami si je Presl pri vsih Slovanih, zlasti pri Čehih, večen pametnik slave postavil.

Njemu na čast in v večni spomin so kerstili tudi dvé zeli po njegovem imenu *).

Ozir po svetu.

Popis armade turške.

(Konec.)

Nekdaj je bilo konjikov v turški armadi veliko, skorej toliko kot pešcov, in naj veči moč je bila v starejih časih v konjikih; tako je pa bilo do polovíce 17. stoletja pri armadah celega sveta. Jedro turških pešcov so bili nekdanji janičarji. Sedaj je to vse drugač. Še bolj kakor drugod so topovi (kanoni) današnji dan naj važniši orodje.

Konjiki današnje turške armade so memo konjikov starih časov, kar število, rabo in serčnost zadene, veliko manj vredni. Na papirju je zapisanih 21 regimentov po 6 švadronov, ali le 15 jih je popolnoma dovršenih. Ostalim manjka to in uno. Veliko jih je, ki so le neredovne čete brez sedla in jermenstva, nekteri so tudi brez obuval, nekteri celò brez pravih hlač. Kar je nekdaj ponos in slava bila turškega naroda, je sedaj, ko je Turk „urnega konja premenil z dolgočasno pipo“, njegova sramota. Nek Sardinec jo je osnoval. Da ji je bil saj serčnosti dovelj vdahnul! Kakošni konjiki so bili nekdanji turški, — kakor blisk in vihar so derjali čez planjave, dolíne in hribe!

Sedanji turški pešci so že veliko bolji, kot so konjiki; odkar je Kuckovski ti oddelk armade osnoval, se je močno zboljšala in vsaki dan je več vredna; ko bi jo bil ti umni vojak popolnoma popravil, bi bila vse časti vredna. Prostaki so verli vojaki, nevtrudljivi in terpežni, da je kaj, — ali oficirji njih (razun ptujcov) so nevedni, neskušeni, leni. S turškimi pešci se tedaj dá le toliko opraviti, kakor s prostim človekom, ki veliko terpí in ne opeša, — kakor hitro pa pride na to, da se ima oficir skazati v vojski, popači on vse. Za to skušajo Turki ptujce za oficirje dobivati.

Naj več vredno in zares vse časti vredno je turško topništvo (Artillerie); ono je jedro in moč turške armade, dobro izučeno in močno izurjeno v streljanju. Je topničarjev 10 regimentov.

Pionirjev in minêrjev ima turška armada še malo, in tudi malo izurjenih.

Med turškimi generali je naj imenitniši Omer-paša (poturčen Horvat); on ima vojaško vednost in skušenost veliko. V versti turške armade pa je sedaj sila veliko oficirjev iz ptujih krajev, ki so v preteklih letih pobegnili na Turško.

Pristavimo še turške imena vojakov po njih službi. Vojni maršal se imenuje Müšir-paša, — generallajtnant Ferik-paša, — poveljnik brigadni Liva-paša, — oberstarju se pravi Mir-Alai, oberstlajtnantu Kaimakam, majorju Bin-Baši, stotniku ali hauptmanu Jüs-Baši, nižjemu oficirju On-Baši (zato ker se tisuč pravi po turško bin, sto jüs, in on deset). Adjutantu se pravi Kol-Agasi, lajtnantu Mülasim, džavš pa feldvebeljnu. Turški lajtnant ne vživa scer v

*) Asperifolica Preslea, in mentha cervina Preslea. Pis.

družinstvu nobenega spoštovanja; v izbah pašatov ima Čibukši, to je tisti, ki gospodarju pipo baše, prednost pred njim.

Novičar iz slavenskih krajev.

Iz Ljubljane v Terst. Vrednik „Novíc“ se je s starim svojim prijatlom v nedeljo zvečer v Terst podal, pozdravljat ondašnje prijatle svoje. Ker menim, da bi utegnila marsiktera reč častitim bravcem zanimiva biti, jim hočem povedati, ravno z voza stopivši, kar sim vidil in slišal na kratkem potovanju. Terst postaja zares vsako leto lepši in veči; krasne poslopja postajajo tako rekoč čez noč, ker se Teržačanom kamnja iz Občine ne manjka, iz kterega hiše zidajo, denarja pa tudi ne, ker jim ga kupčija dosto privabi iz vsih delov sveta; verh tega so tudi stanovališča sila drage. Že se iz morja vzdiguje velik prostor tikama lazareta, kjer bo kolodvor (Bahnhof) za železnico stal. Na tem mestu se zopet vidi, kaj človeka umnost in dnar premoreta! Tam, kjer je še vlani globoko morje se širilo in je hrib v morje stermel, je prostorne planjave že veliko dodelane; morje se zasipa s kamnjem in neko zemljo, ktero vozijo iz Gerškega in se Santorinska zemlja imenuje; ta zemlja podelana z apnom in namešana s kamnjem ima lastnost, da vtopljena v vodo se berž sterdi kot kamen. Kakor se je moglo na tem mestu morje vmakniti veličanskemu kolodvoru, tako tudi hrib. Dela bo pa, kakor nam je vodník te stavbe pravil, še za 5 ali 6 let, preden bo vse dodelano. — Okoli Tersta je letina žalostna; po celi Istrii je suša pomorila vse tako, da se je ondi velike lakote bati, ako se ne bo revnemu ljudstvu po kaki drugi poti zaslužek naklanjal. — Z milostljivim Teržaškim škofom g. Legat-om smo se peljali na njih gradič v Skedin (Servola), kjer se je ti dan ravno tergatev začela in smo tudi mi v prijazni družbici kaki dvé brenti grojzdja nabrali, — al Bogu bodi milo! večidel grojzdja je pokvarila nesrečna bolezin; namest 80 ali 100 veder se ga bo letos nabralo komaj 10. Tudi tù smo našli poterjeno skušnjo, da grojzdi bolj pri tléh in bolj v senci so zdraviši ostali od druzih. Pred ločitvijo od tega prijetnega kraja, kterega je letošnja uima hudo zadela, smo slišali prepevati krasne italianske, slovenske in nemške pesmi, ki nam bojo drag spominek ostale. Slišali smo pa tudi prav moško muzicirati tiste mlade fante, nekega merliča na pokopališče spremljaje, od kterih so „Novíce“ enkrat spomnile, da so z veliko hvalo se obnašali v Terstu in od kterih je bilo rečeno, da so Krašovci; gosp. fajmošter so nam zdej povedali, da so večidel vsi iz Skedinske okolice domá. — Veselo bo vsim našim bravcem zvediti, da zdravje preslavnega našega Koseski-ga se je po toplicah toliko zboljšalo, da za terdno smémo upati, da po božji milosti se nam bo ohranilo predrago življenje „mojstra slovenske poezije“. Čeravno po 14 mescov dolgi bolezni na truplu zlo omamljen, je njegov duh vès zdrav in vès živ za domačo reč. „Če Bog da, še jo bomo zapeli“, mi je nadušeno ponavljal, ko sva se ločila. In dobrotljivi Bog bo všlišal njegove in naše želje! — Prečastitega gosp. prošta Verneta smo našli zdravega in veselega. Marsiktero reč smo se pomenili tudi s tem slavnim našim rojakom, ki so nevtrudljivo pridni za slovensko slovstvo. Za gotovo vémo povedati, da imajo visoko spoštovani gospod lepe zaklade že nabrane, s kterimi bojo razveselili prijatle milega našega jezika, kteri, kakor je znano, jim tako gladko teče, da se tako rekoč samo bere. Bog nam jih ohrani zdrave! — Iz šundra sila živega mesta smo se podali po posebnem poslu tudi na tihi, večno mirni kraj — na pokopališče Teržaško. Omenimo tù, da Terst ima 8 pokopališč, eno tikoma druzega; 1 je za katoličane, 2 za protestante, 1 za jude, 1 za Anglikance, 1 za Slavonce, 1 za Greke in 1 za Turke. Na katoličanskem, na kterem smo bili in ki ima svojega fajmoštra, častitega gosp. fajmoštra Kavčič-a, leží že pokopanih čez 65.000 — zares velika fara, toda tihih, mirnih prebivavcov! Gospod fajmošter so nam povedali prečudno novíco, da trava, ki na pokopališču raste, se ondi ne smé za živinsko pičo rabiti, in da nekteri celó tirjajo, da se ima sožigati! Čudna misel, ktera ne zapopade, da je gnjilo človeško truplo zdrav in tečen gnoj. — Al vernimo se od tega žalostnega kraja spet v hrupa polno mesto. Pravilo se nam je, da kupčija sploh nekoliko zaostaja, zlasti žitna, ker velike barke iz Odese nemorejo lahko v Terst; vožnína, ki je bila nekdaj za star ($1\frac{1}{2}$ vag.) zita iz Odese po 35 krajc., je zdej po 3 fl.! — Mnogo rečí bi bilo še povedati, ki smo jih zvedili potovaje po Terstu, kodar nas je naš slavnoznani roják gosp. France Cegnar, sedaj c. k. poštni vradnik ondi, prijazno spremljal, al — „Novícam“ se mudí v tiskarnico.

Novičar iz mnogih krajev.

Od shoda veličanstev austrianskega cesarja z rusovskim carom in pruskem kraljevičem in njih pervih ministrov v Olomuču se o turško-rusovskem razporu važni sklepi pričakujejo; kakošni so, se še ne vé. Rusovski car je v torek zapustil Olomuc, prihod našega cesarja na Dunaj se je pričakoval včeraj. — 24. dan t. m. je bila vpričo gosp. ministra Baumgartner-ja perva poskušnja vožnje po železnici čez hrib Semering (med Estrajhom in Štajarskem); $2\frac{1}{4}$ milj dolga pot od „Mürzzuschlaga“ do „merzlega žleba“ je bila brez vse spodtike v 45 minutah storjena; o vsih svêtih bo železnica čez ti hrib, kterega visočina je 2788 čevljev nad morjem, že gotova. — Veliko se govorí zdej na Laškem od neke po večletnih skušnjah poterjene mašine, ktera ob enem svilo (žido) iz kokonov odvija, v niti sklada in prede; blago je lepši, in, ker se preja hitreje izdeluje, je tudi bolji kup. — Druga znajdba je Heurteloupovo orodje, ktero žive pijavke popolnoma nadomestuje; bolnišnice Berolinske ga bojo kmalo rabile. — Na Francoskem se je polivanje bolnih tert s čisto ali pa z osoljeno vodo (na 30 funtov vode 1 funt kuhinske solí), posebno dobro poterdilo (glej „gosp. skušnje“ v današnjem listu). — Gosp. provikár Knobleher je z novimi misionarji 17. dan t. m. iz Aleksandrie odrinul proti Sudanu in deželami belega Nila; v Kartum misli mesca listopada dospeti. Iz Aleksandrie so se peljali na 3 velicih barkah; skoz pušavo bojo zavolj obilnega blaga potrebovali 300 kamél. — Iz Turškega je poslednja novíca ta, da so 20. t. m. angleške in francoske vojne barke (ali 4 ali 6, še se prav ne vé) skozi Dardanele pred Carigrad prišle; misli se, da na pomoč kristianom, ako bi o kaki prekucii o poglavnem mestu utegnilo življenje in premoženje njih v nevarnost priti. Veliki Bairamski praznik (od 13. do 16. dneva t. m.) je pokojno pretekel; vlada je dala za ti čas naj huji uléme zapreti, da bi kaj ne rogovilili; do 20. t. m. pa še ni bil zadnji sklep sultana znan; za vojsko se pa vsaki dan bolj pripravlja, kakor tudi Rus. Na mejah Turškega se je prikazala nova nadloga, — kolera se je namreč začela v Odesi in že nek tudi skoz Besarabio v Moldavo in Vlahio segla, kjer se tudi goveja kuga, vedno zvesta tovaršica rusovske armade — prikazuje. Zato je turška vlada ukazala vsim barkam iz Odese pridšim 5 dní kontumacie, in je kordon postavila od Vidina do Suline.

Natiskar in založnik *Jožef Blaznik v Ljubljani.*